

ERDŐVIDÉKI HIRLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI, TANÜGYI, KÖZGAZDASÁGI ÉS IPARI HETILAP
Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor., félévre 4 kor., negyedre 2 kor.
Egyes szám ára 16 fill. és kapható:
Baróton Lőrinc Mózes, Nagyajtán Zárug L. keresk.

Főszerkesztő: Dr. Ferenczy Géza.
Felelős szerkesztő: Hoffmann Géza.
Főmunkatárs: Dr. Debreczy Béla.

Szerkesztőség és kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető mindenféle közl. emények
ugyszintén előfizetési és hirdetési díjak is
Hoffmann Géza, Kőpecz
címre intézendők.

A trónörökös gondozó szeretete.

A magyar trónörökösiről gyakran hallunk olyan nyilatkozatokat és politikai szereplése körül megfigyelhetünk olyan epizódokat, amelyek minden cáfolat ellenére is olyanok, hogy nagyot gondolkozunk utánok.

A trónörökös kirándul a nagy monarchia és a hatalmas dinasztia képviselésében a szomszéd államba s útközben, amíg Magyarországon átrobog a vonata, mintha ellenséges föld területén utaznék. A népnek, a lakosságának szigorú távortartása, csendőri kordon mindenütt, alig egy-két perces megállás, teljesen lefüggönyözött vasúti fuikék, a kíséretben kizárólag osztrák generálisok és udvari személyzet, — nem a régi rendszerű királyi utód utazásának megfelelő útiprogramm.

Magyarország kies vidékei, Magyarország népe nem érdeklik a fenséges urat. Lehet itt kultúra, munka és szorgalom . . . de lehet pusztaság, kietlen vadon, civilizálatlan, rongyos nép, mely tunyán sütkérezik a nyári napfényben . . . mindez egyre megy. A trónörökös erre nem kíváncsi.

A kíváncsiság elvégre a magunk fajtájú filiszter, porban kuszó polgárság lelki tulajdonsága és természetrajza. A biborban születetteket másként nevelik s mi azoknak gondolkozását, kedvteléseit, szokásait emberi észszel felérni nem is bírjuk. Amit mi különösnek tartunk, azon odafenn mosolyognak és minket az ilyen kicsinyes látókörért lesajnálnak. Mi, akik falut faluhoz sorozva utazunk, természetes dolog, hogy másként kíváncsiskodunk, mint aki országról országra utazik.

De azután látjuk, hogy minden ceremóniában csak az osztrák herceg szerepel, míg a magyar nem is létezik; vagy ha létezik, jobb, ha már említés nélkül maradna teljesen. A jeruzsálemi királyság is benne van a magyar király címeiben s így az osztrák császárságban is a magyar királyság szaporítja a hangzatos dekórumot.

De hát ez is beosztás dolga. A trónörökös most történetesen mint osztrák herceg utazott. Teheti. A jövőben majd mint magyar királyi herceg fog utazni. Az uralkodók is megkülönböztetik a látogatásaikat ebben a kettős monarchiában. Teszem azt Vilmos császár direkt a magyar királyt látogatta meg; ugyancsak a spanyol király is a magyarok királyát kereste fel Budán. . . . Mit tudjuk tehát mi, hogy milyen minőséget és jelleget őlt a legfelsőbb család, mikor látogatába indul.

És újra megütődünk, amikor olvassuk, hogy a magyar zászlókat letépték; a trónörökös az oláh izgatókat, a magyar törvény sujtó keze elől menekülteket fogadta, még pedig igen kegyesen fogadta. Beszélt a népjogokról, az elnyomott nemzetiségekről; szóba ereszkedett — még pedig a legpopulárisabb modorban — ő, a legexkluzívabb uralkodóház sarja, a magyar földről oda zarándokolt leánynyal! S ahogy beszélgetett, amiről beszélgetett, az igazán a mesék világának formájában jutott ide hozzánk!

A trónörökös, aki a magyar földön nem is látható, akivel boldog halandó itt a szittyák földjén, a szittyák ivadéka sorából talán nem is váltott még egyszórt sem, — ott, az idegenben leveti az egyéniségére nehezedő magas méltóságot és előáll a szeretetreméltó ember, aki úgy cseveg, úgy érez, mint a többi halandó és nagyon örvend a honfitársának, kit egyéniségének varázsába fogadhat.

Hát lássátok, magyarok, ha a trónörökösötök szívéhez akartok jutni és legmagasabb színe elé járulni: keresétek fel egy idegen országban; ott a varázslat megtörik, ott a magasan álló királyfit a regék, a legendák millőjében találjátok meg. Lám, a román fáta ezt kitalálta, a mi állambölcseink, véneink, álomfejtőink pedig hiába törték a fejüket — a varázslatot megtörni nem tudták!

De jön a hivatalos cáfolat. Mese és mese az egész. Hát persze, hogy

mese! Mese, ha igaz, mese — ha csak mesélik.

Majd ismét olvassuk a következőket:

A trónörökös romániai utazása és nehány, közben történt eset arra indította a magyar sajtó egy részét, hogy a trónörökösnek Magyarországhoz való viszonyát újra kedvezőtlen értelemben tárgyalja. Ezt a viszonyt bizonytalannak, határozatlannak szokták festeni. Frivol és abszurd dolog azonban a trónörökösre — mint most legutóbb is történt — ráfogni, hogy ellenérzést és gyűlöletet érez Magyarország iránt. Hogyan is lehetne másképpen jellemezni azt az állítást, hogy Magyarország jövődöbeli királyja benesejében erős ellenzés lakozik a magyar birodalomnak ama fele iránt, ameyen majdan hivatása szerint uralkodnia kell? Hol találunk ma a civilizált államok között uralkodót, vagy egy trón várományosát, aki országában bonnyodalmakat kívánna látni, vagy előidézni? Ferenc királyi herceg, mint a habsburgi dinasztianak Ferencz József császárhoz és királyhoz legközelebb álló agnátus, éppen úgy, mint az uralkodó felség, a Lajtán tulnan és innen a parlamenttel egyetértve és a népvánáságainak lehető figyelembe vételével kíván uralkodni és ha a királyi hercegnek oly véleményt vagy szándékot tulajdonitanak, amelyből a magyarországi dolgokkal való elégedetlenség világlik ki, akkor nem az ország és ennek lakossága iránt való ellenérzésről, hanem csak bizonyos politikai metódus iránt való idegenkedésről lehet szó, amelyet esztendőnk sora óta a magyarországi uralkodó körök a koronával és a monarchiával szemben gyakorolnak.

A trónörökös azon az állásponton van, hogy katonai és gazdaság-pénzügyi téren továbbbi nemzeti engedmény nem tehető, ha a hadsereg egységét és harc-képességét és a monarchianak az európai államok koncertjében való politikai és gazdasági súlyát nem akarjuk helyre nem hozható veszedelemnek kitenni. Ebben azonban nincs semmi idegenkedés Magyarországtól, hanem ellenkezően, ez érdekeinek lelkiismeretes szemmel tartása, mely érdekek a monarchiával azonosak. Ferencz Ferdinánd csak arra törekszik, hogy megszüntesse azt az állapotot, hogy a magyar pártvezérek a koronára állandó nyomást gyakoroljanak és a közös intézményeknek lépésről-lépésre való feladására kényszerítsék. Azok a kötelékek, amelyek Magyarországot és Ausztriát összekötik, anélkül is igen meglazultak; katonai téren való lazítás a hadsereg-re lenne veszedelmes, a gazdasági és pénzügyi téren való lazítás pedig elsősorban Magyarországot fenyegetné gazdasági katasztró-

fával. Ez a trónörökös véleménye és ebben talán nem ellenérzés nyilatkozik meg Magyarországgal szemben, hanem ellenkezően legéletbevágóbb érdekninek legjobb akaratu tekintetbe vétele."

Hát ez is mese?

Nem, ez már történet, a visszatérő és négyszáz év óta folyton folytatást megújuló történet!

II. József császár is nagyon szerette a magyarokat. De hogy is lehetne feltételezni olyat, hogy egy király bensejében ellenérzés lakozzék birodalma fele iránt? Nem, ez abszurd dolog és ezt mindenestre cáfolat nélkül is elfogadjuk mindnyájan, mert hiszen ezt a logika szabálya is megköveteli.

Amit gyűlöl a trónörökös — éppen úgy, mint dicső elődei —, ez csak a magyar politika.

A magyar vezérek, ez a nyughatatlan elem, ezek a felforgatók, ezek az államkötél-lazítók, akik a szegény Magyarországot folytonos katasztrófával fenyegetik; ezek ellen van nehéz szívvel a fenséges úr s ezektől óhajtja megszabadítani az országot; ez képezi gondját, ezen töpreng, amíg Marchegg-től Predeálig robog a vonata; s töprengését nem zavarja az elnyomott nép, az oligarcháktól, a demagógoktól szenvedő nép örömrivalgása, a szabadtót üdvözlő népcsaládok, osztályok, népfajok hódolata!

És üssük fel a magyarok történetét. Például I. Ferencz József trónralépési kiáltványában is olvashatjuk a következőket:

„... Most, midőn, ha szívünk vonzalmát követhetnők, első és legkedvesebb királyi tisztünknek azt tartanók, öszves törekvésünket magyar Népeink boldogsága és jóléte békés öregbítésére fordítani, ezen szándékunk valósitása — mely jövőendő uralko-

dásunk hatását jellemezze, — fájdalom, a jelen oillanban lehetetlenné vált.

Egy vétkes párttelekezet fondorkodása, melly Felséges elődünk minden atyai intézkedéseit és komoly parancsát kigunyolva, miután a legmegvetendőbb eszközökkel nyílt lázadást támasztott, és pártütőkkel szövetkezve, hiv hadseregeinket megtámadni mérészelette, hazaárulói ellenszegülésében, a Király és Haza szentesített nevével visszaélve folyvást megmarad, azon fájdalmas meggyőződéshez vezérel Bennünket, hogy Magyarország és Erdély jóérzésű lakossainak nagy többsége, Királya iránti öröklött hűségét és ragaszkodását nem képes tanusítani, mielőtt a pártütők zsarnoki nyomása alól a fegyver erejével ki nem szabadittatik."

Ime, e néhány sorban az akkori idők előrehaladt stádiumához, vagy: az akkori idők erősebben kidolgozott programja, a jelen idők békésebb, mérsékeltőbb korszakába átültetett formában. A szavak, a kifejezések bár mások, — de a lényeg egy és ugyanaz.

Mtndig is így volt; lázadó volt: Bocskay, Bethlen, Thököly, Rákóczi, Kossuth és lázadók ma is azok a „bizonyos politikai metódussal“ küzdő körök, amelyek a „koronára és monarchiára állandó nyomást gyakorolnak“. hogy a „közös intézményeknek lépésről-lépésre való feladására kényszerítsék az uralkodót“.

E nyilatkozatból tehát megtudjuk, hogy a jövőendő uralkodónk Magyarország „legéletbevágóbb érdekeinek“ legjobb akaratu gondozója!

S ilyenformán: amíg van időnk, gondolkozzunk hát előlött és a multakon okulva — térjünk észre!

De hogy akként cselekedjünk, előbb olvassuk el a történelmet is, mert az események mindig azt mutatták, hogy végül is mindig belátták az ural-

kodók, miszerint Magyarország érzelm t, akaratát illetőleg tévutakon jártak s jobb lett volna kezdetben is hallgatni arra a „bizonyos politikai methódusra“.

József császár halálos ágyán belátta, hogy másként kellett volna a magyarokat szeretnie, amikor „olyan állapotban, melyben a közönséges ember fia már csak gyöngéd kezek büfeledtető ápolását érzi“, maga semmisítette meg mindazt, amiről „fiatalságának boldog ábrándjai“ közben azt hitte, hogy mindenkorra boldoggá, naggyá teszi országait!

H.

Heti krónika.

Ha csak a párbaj kódexei patentirozzák a lovagiasságot, a gavallérosságot, akkor igazán lovagias és gavallér nemzet vagyunk. A dzsenti elpusztult, de meg nem adta magát!

Hecc, stikli, jux s végül kard vagy pisztoly — ettől a jó modoru, előkelő kompánia sohasem riad vissza.

És a dzsenti kiváltságos osztály is. Reá a törvény, a szabályrendelet csak anynyiban vonatkozik, hogy ezzel is ur lehetesen. Parancsolhasson és a naivakat, akik hisznek még a törvényben és respektálják azt, de véletlenül tévednek és megbotlanak, „becsületre tanithassa“. De hogy első sorban ő engedelmeskedjék, hogy elsősorban ő kerülje el az összetűzésre szolgáló okokat — olyan nincs!

S ha azután összeütkezésbe jő a törvény szellemével és követelményeivel; ha másként nem kerülheti ki a paragrafust, akkor előráncigálja a párbajkodex szakaszait, akkor gavallér, uri dolog az ősi póz s az ököljog, a provokálás.

Magyarországon temérdek párbaj folyik le. Vértelenül — jegyzőkönyvön, de meglehetősen súlyosan is. A zajos éjszakák, a városi vig tivornya-élet burján módjára neveli azokat az u. n. eredeti ötleteket, melyeknek

A debreczeni székely napok.

— Visszaemlékezések. —

(Vége.)

Az estély művészileg is számottevő volt s bizony szárnyat bontott a lélek és nem a mindennapi szférákat kertülgettük — már, a kiknek édes a magyar levegő, a magyar hang és a magyar génius csókja. Mert ma már mindenki hevül az ilyeneken. Nagyon sokan, a régi jó táblabírák világának szentimentális hangját mosolyogják le benne és érdekesebbnek tartják a modern kor felkapott, de bizony igen utálatos műfaját — a kabarettet.

No és a kinek ilyenre volt gusztusa, abban is lehetett része! Ott volt az ország „legszellemesebb konferenciérje“, Fekete Endre úr, a budapesti új társadalmi osztályának — amely oly rohamosan foglalta el vezetőszerpét ebben a szerencsétlen országban — felkapott kedvence.

Valamikor a falusi félszerekben a csepürágók és a ripacsok rendeztek ilyen nivóju színjátékokat, most kabarettnek nevezik az ilyeneket, de eredetileg ezek csak átvárosiasodott formái az említetteknek. A durva, a rágár, szellemetlen útszéii dolgok lehetetlen,

hogy a jobbízestű közönség tetszésével találkozzanak. Ha ez a modern izlés, akkor jobb, ha a világtól elmaradott székely góbék maradunk, mint az ilyen izlésbeli dekadenciák perverz majmolói.

Az első nap, amikor a debreceniek közönyéről panaszkodtunk, mindig hallottuk, hogy a debreceniek tulajdonképpen a hortobágyi kirándulásra készültek elő. A pünkösdi hagyományos nagyverdői kirándulásról a debreczeni ember nem marad el. Olyankor ott mulat az egész város és okosan teszi, mert a meleg kőházak között legfeljebb csak szenvedni lehet.

Nagy várakozással eltelve készültünk tehát a kirándulásra, mely tényleg a legnagyobb vonzó erővel bírt az egész székely gyűlés programjában.

A Hortobágyi pusztát leírni, ismertetni annyira lenne, mint verset írni a tavaszhoz, vagy az őszhöz. Vegyük elő Petőfi, Tompa, Arany költeményeit, Jókai regényeit és ott találjuk a pusztát oly gyönyörű és jellemző képekkel, hogy aki sohasem is látta, a „börtönéből szabadult sas“ módjára lebeg fölötte és úgy nézi azt a tengersík vidéket. S mégis minket székelyeket mégis csak a hortobágyi kirándulás vitt Debreczenbe. Fantáziánkat, a látnivalók összegyűjtésére szomjazó lelkünket ez izgatta; mert hiszen olvassuk ma már Japán csodáiról is, Európa klasszikus helyeit ma már Bedekerek ismertetik s mégis aki teheti, vajjon nem ragadja meg az alkalmat, hogy saját szemével lásson és tapasztaljon olyat, amiről olvasott? Mégis csak más az, ha a bűbajos allódi napnyugtát látom, és látom a délibábot, a legelésző gulyát, a gémes kutakat, amelyek „óriási szunyogok módjára a föld vérét szívják“. A képzelet laboratóriumában másként preparálódik azután az ilyen kép, melyet a szem vetit oda, mint az, amelyet a betű.

Másnap, amikor a különvonat kiszállított a Hortobágy állomásra és ott kiszállottunk, akkor láttuk csak, milyen hatalmas tömeg a Székely-Társaságok Szövetségének debreceni kongresszusa. Ez már nem volt néptelen kirándulás. Amint kiléptünk az állomás perronjára, Debreczen város vendégei voltunk. Horváth Gyula városi tanácsos üdvözölt, fogadott egyszerű, de őszinte beszéddel. Szívesen, testvéries szeretettel látnak. — Amilyen egyenes sík az a hely, ahova jöttünk: olyan egyenes a lelkük is. És ez az ellátás igazán

rendes vége — az affér. A vidéki hirlapirodalom is egy új műfajt teremtett — nyitányt a lovagias eljárásról. **A.** valami ügyetlen megjegyzést kockáztat, **B.** és asztaltársasága felbőszül az „alak“ merészségén és válaszol. **C.** a szerkesztő örvend a lapölteléknek és leadja a választ. Természetesen ez a válasz és viszonzulás három négy ízben megismétlődik, mire nagyon szépen megérett a lovagias eljárásra. S akkor körülülük az ügyet a becsület-smokkok s vagy becsületbíróssággal ütök agyon az illetőt, vagy zizeg a penge s puffan a pisztoly.

És öszül meg becsületes munkában, legyen hosszú multad kristálylyá formált jegec, ne legyen abban semmi makula; hivatásod közben nézz szembe száz halállal, bizonyulj be igaz férfinak, egész férfiúnak, menj keresztül puritán lélekkel a kísértések örvényein; de akad össze egy kávéházban valami krakélerrel, akinek a szemöldököd nem tetszik, vagy akinek a leányod nagyon tetszik és e tetszését a maga módja szerint juttatja kifejezésre, de ne ülj fel a provokációnak, ne végy igénybe okvetetlenkedő segédek, térj napirendre az inzultus felett, mert úgy vélekedel, hogy nincs kivel beszélni: — menten bezárult a becsület kiváltságolt birodalma előtted. Becstelen, lovagiatlan ember lettél, a tiszta nagy lelked és igazi becsületed, melyet nem jegyzőkönyvek papír rongyain kiereszszakoltál, de véres verejtéknek minden cseppjével kiérdemelted — az e khinai falon kívül rekedt.

Bizony hasztalanul ligázunk, irunk a párbaj ellen, — nincs annyi lelki erőnk, nincs annyi józan felfogásunk, hogy erről a bitorolt privilégiumról lemondjunk.

Minden intelligensnek nevezett egyénre csak véletlen szerencse, amíg elkerülheti.

*

Az uri virtuskodást levitve a falusi legény korcsmai kötekedésének nivójára, tulajdonképpen külömbiséget nem találunk.

A rendőri hatóság az összeveszésből eredő verekedésért a rendháborítókat elzárja, bünteti; itt tehát magára a kiinduló tényre mond dehonesztáló ítéletet. Az urak azonban párbajoznak ilyenkor és ezt becsületbeli eljárásnak minősítik.

Ember és Isten előtt pedig egyenlők lennének és kétféle törvény sem létezik, vagy legalább nem létezhetik . . . de vajjon a valóságban így van-e?

Tömeges és véres kimenetelű párbajokról hoztak hírt a lapok. Az afférek legnagyobb részét összeszólközásból eredtek. — Forró vérünk, mely nem tűr korlátozásokat, különösen ott lobog fel, ahol a fehér asztalnál kerülünk össze.

A hivatalnok, aki kötelességét teljesíti, beleakad a mulató kompániába és ha e mulató kompánia történetesen kifogástalan gentlemenekből áll, akkor a törvény örének nehezébe helyezte van. Ha napirendre tér, akkor kötelességét mulasztja és külömbiséget tesz; ha pedig a kötelesség teljesítésének az oldalára áll: akkor vessen számot a következményekkel, mert gavallér emberekkel gyűlt meg a baja.

És a rendőrkapitány súlyos sérelmek között tapasztalja, hogy a rendet sokkal nehezebb betartani ott, ahol az intelligens gondolkodás voltaképpen rendbontásra nem is vetekedhetnék, mint ahol a törvény szigorát alkalmazhatja „kényes kérdések nélkül“ a „kirekesztettek“, a „képtelenek“ tömegével szemben.

S ha már a felfortyanó harag, a higgadt gondolkodást eltompítja és a dolgok fejleményét az objektive gondolkodó segédek kezébe teszi le — sajtáságos, hogy ott is az előítélet vezet.

Nemrég hallottunk pl. hírt olyan párbajról, amely csaknem végzetes kimenetelű lett és a melynél segéd szerepében látunk olyat, akinek hivatalos állása éppen a törvény betarásának őrző szerepe. Aki a végrehajtó hatalom képviselője, annak nem lehet a számüztött középkor kiváltságai szerint itélnie. És ha itél, akkor ne válassza azt az utat, mely a jog, a törvényes rend szerint tiltott, üldözendő.

Mert vagy legyen törvény, melyet mindenki respektál, vagy pedig legyen általános az ököljog, melyben mindenki annyit mer, amennyire ereje és szerencséje képesítette.

G.

Levél Riminiből.

1909. augusztus 1.

Időben kerek 48 óra a távolság Erdővidék és Rimini között. — Ez időnek kétharmada szárazföldi s egyharmada tengeri út. Az egész időtartamból csupán egy ebédidő Budapesten s egy reggeliző idő Fiumében jut a megállás- és átszállásra; egyébkor pedig robog a gyorsvonat, vagy rohan az ennél is gyorsabb „Villám“ nevű gőzhajó.

Hőségben a tengeri út összehasonlíthatatlanul kellemesebb — a fedélzetért. Van ugyan fedélzete a vonatoknak is, ez azonban a korom, füst és piszok őshazája. Sajtáságos, hogy a mi személyszállító vonataink kényelmével nem is versenyezhető olasz vasutak kevésbé kormosak, tehát kevésbé is piszkosak a mi vonatainknál. Ugy sejtem, oka az, hogy itt még a tehervonatokat is briquet-tel fűtik. A briquet: barnaszéntormeléknek szurokkal apró kockákba sajtólása. E műtét a csekélyebb minőségű barnaszén hőfokát is tetemesen emeli s ezenkívül nem porlódik és kevésbé kormoz. Hir szerint a briquet ott-honi gyártásával és alkalmazásával is foglalkoznak már a szakkörök s Wekerle pénzügyminiszter úr szakközvegei a köpeci szenet e célra kiválóan alkalmasnak minősítették. Még megérheti valamelyik nemzedék azt, hogy vidékünk e révén remek iparteleppé válik.

Tengeri utunk kitűnő volt. Gyönyörű, szélmentes időben szeltük át Adriánknak a zöld és kék színek minden változatában játszó szendergő hullámait. A hajónk által szántott hullámfodrok végnélküli vonalát csak itt-ott szelte át a szembejövő vitorlások halványabb barázdája. Cherso és az ezt követő Lussin szigetek után széttávolodnak a partnyulványok s az inkább sejtett mint látott Pólával eltűnik a szárazföld a halandó szem láthatárból.

Fölöttünk a felleg nélküli tiszta kék égboltozat, alattunk és körülöttünk a véget nem érő átlátszó víztömeg. A lágyan fujdogáló enyhítő szellő, a hajónk által szántott hullámok langyos csobogása, az itt-ott feltűnő és újra eltűnő sirály, a hajónkkal negyedórakig versenyt uszó, fel-felszökkelő delfin teszik különleg emlékezetessé a tengeri utat.

Órák hosszú sora után pillantunk meg

fejedelmi volt. Ezt csak Debreczen, a dúsgazdag város teheti, melynek birtoka vetekezik bármilyen német fejedelemség területével.

Ugy látszik, a város az ilyen kirándulásokra már be van rendezkedve, mert a debreczeni csárdánál hatalmas szín a kiránduló vendégek megvendégelésére áll készen. Legalább ezer ember fér belé és mi is ennyien lehettünk, ha nem többen. Az asztalok készen megterítve vártak, le is telepedtünk, hogy a négy hatalmas bográcsban fővő gulyás villásreggelit elfogyasszuk.

Más is volt az, mint a városi sörházak gulyásnak nevezett ebéd és gyomorrontó fagygyu-zsiradék.

Tipikus csikósgazda volt a főszakács, a kivel a székelők jóízű beszédbe ereszkedve, kérdezősködtek a hortobágyi dolgokról.

— Igaz-e, hogy bundabőrrel esszük? — kérdi az egyik kiránduló.

— Ugy kéne, de nincs annyi bundánk, — feleli jóízűen a csikós.

— És csikóból készítik a gulyást?

— Ott van már a bőre is,

Majd ő kérdi:

— Honnan jöttek az urak?

— Háromszékből.

— És csak abból az egy községből?

Igy tréfálkoztunk az öreg csikóssal, de aki azért a világot sem lett ideges, mint a legtöbb rossz szakácsné; jó kedélyét, humorát, vagy főzljét dehogyan rontotta volna el!

A pompás villásreggeli után több órára terjedő körutra indultunk. S ez volt a legérdekesebb, legfestőbb részlete a kirándulásnak.

Ötszáz szekér egyszerre indult el, végtatva, egymást előzve — be a végtelen pusztába, amelynek határát kiperemezte a déli-báb, tengert varázsolva oda.

Csodálatos az alföldi levegő. Álmodozik és álomképét lefesti. Mint a lázbeteg, hol vizet, hol fát, hol erdőt, várost varázsol maga elé, gyors egymásutánban, deliriosus izgalomban és hol meg lecsendesedik, amint egy közeledő felhő hűvösebb áramlatot lehel rája és lecsillapítja. Bizony minékünk hegyes-vidék lakóinak érdekes, vonzó és felejthetetlen látványul szolgált a szekértábor, a végtelen pusztá, a legelésző ménesek és a déli-báb, amely egész utunk alatt gyönyörködtetett.

Egyben azonban csalódtunk. A csikósok karikás ostorral való ügyességét bizony nem láttuk. A Buffálló Bill produkciói mégis

csak nagyon felülmulják az alföldi csikós pányvavetését. Vagy tizszer kísérelte meg, de egyszer sem sikerült s akkor sem lovon, vágatva, hanem egész közelről és álló helyzetből. Lehetséges, hogy a költők szerencsésebbek voltak és láttak ilyen csikóst, egyet a százakból és századokból.

A kocsikázás több óra hosszat tartott, mielőtt sorba bejártuk a ménlovak telepeit s gyönyörködtünk a remek állatokban, mert Debreczen városának a lótenyésztés egyik legfőbb jövedelmező gazdasági ága. S itt örömmel vettük tudomásul, hogy például az osztrák kormány is itt vásárolt ménlovakat, tehát nemcsak mi küldjük ki a pénzünket Ausztriába, de ők is vesznek valamit mitőlünk, csak az a sajnos, hogy itt is kedvezményes árakat adtak nekik. 8500 koronáért vették meg a ménlovak legtöbbjét darabonként.

A lótenyésztés katonai szervezet mintájára van beállítva, azzal a külömbiséggel, hogy német kommandó nem sértiezt a színmagyar világot, mint egyebütt a ménletelepeken.

Elfáradva, a forró nap hevétől elgyötörve, azzal a végeredménnyel tértünk a kiinduló helyünkhöz, a csárdához, hogy talán inkább itt van küzdelmes élet, mint nálunk felé. Az

ujra szárazföldet, a hegyes-völgyes Olaszország itt meredek, ott meg lankás tengerpartjának legmagasabb csúcsát s a gyors haladás dacára ez időtől is órák telnek el, míg kikötünk Anconában. Ancona a Rimini kikötője. Innen — mindenütt a tengerparton vezető — 2 órai vasúti úttal érhető el Rimini.

Rimini az olasz csizmának az Adriával csökölöző oldala felső harmadában, mondhatnám szemben fekszik a mi Záranokkal közvetlenül a tengerparton. Nagy hajókkal nem megközelíthető, partjai kilométerek távolságára annyira menedékesen nyúlnak a tengerbe.

Rimini maga egy 15—20000 lakóju város. Eppen olyan, mint a többi olasz kis város. Aki közülök egyet látott, az látta valamennyit. Összeszűfőt, magasba nyúló házak, szűk utcák; ablakokon átkötött szárító spárgák; itt-ott egy pápai szobor, egy-egy régi dicsőséget hirdető diadalkapu rom — s készen vagyunk leírásával.

Hanem az Isten jókedvében adott Rimininek egy tengerpartot. Ezt a „vállalkozó szellem” beültette fákkal (legtöbb közöttük a populus), telerakta fürdőkabinokkal, felszerelte villanyvilágítással, épített közibük egy díszes Grand Hotel-t s melléje egy elegáns Clubot. Mire a vállalkozó szellem e munkáját elvégezte, — már nyomában egymásután, mondhatni napról-napra emelkedtek és emelkednek ki a homokból a magán nyaralók, a villák és hotelek százai. Mindezeknek pedig bár időleges benépesítésére idetolonognak a különböző nemzetek ezrei.

S tudják-e, hogy hívják itt e vállalkozó szellemet? Megsugom: Club Adriatique. Olaszok létesítették, azonban ma már csak neve és vezetősége olasz. Tagjai ugyanis a világ minden részében szétszórtan élnek, talán legtöbben Magyarországon. Azt hiszem, hogy ha egy közgyűlésre összejönnének az összes tagok, magyarrá tehető lenne az ügyvezetés is, oly tömegesen jönnének honfitársaink.

A Club Adriatique lényegileg egy szabadalmazott játékbank. Fényes termeiben este 10-től a hajnali órákig keverik a kártyát; baccarat, ruuge et noir — a gondúzók, illetve gondteremtők. A játékerembe belépni és játszani csak klubtagoknak szabad. Tag pedig mindenki lehet — ha pénze van. Tíz lira

tagdíjnak tömött tárcából kifizetése ellenében — mindenkit felvesz az igazgató. A hosszú zöldasztalt öreg anyókák és fiatal lányok, fehér szakállak, kopaszodó fejek és alig serdülő parányi bajuszkák övedzik naponta. Repülő lírasok utján fohászkodik mindannyi a Fortuna istenasszony kegyeiért; ez azonban hű a klubbal kötött állandó viszonyához, — csupán a délibáb csalóka játékát űzi a hozzája fordulokkal. Egymás után törnek le a nyereségremény lovagjai s György barátunk szisztémája szerint: nyomban megszakítják itteni nyaralásukat — elutaznak.

Azt azonban konstatálnom kell, hogy a pápaszemes nagymama, a fess nagyságos asszony, a kedélyes Gabi kisasszony, a Tóni barátunk stb. lírai nem egészen nyomtalanul tűnnek el a croupier gereblyefogai között; valami megtérül, valami jut abból nekünk is. A bank nyereségének köszönhető, hogy nincs itt fürdődíj, nincs kabindíj, nincs orvosdíj, nincs zenedíj, s jóllehet öntöznek utcákat, kavicsznak köztérket — nincs deficit sem.

Mindezekből nyilvánvaló az is, hogy annak a fürdővendégnek, aki klubtagsági jogosultságot nem gyakorol, — páratlan olcsó itt az élet. Penzió-rendszert élünk. Elsőrangú szállók napi 10—12 líráért alkalmas butorozott szobát, 2 fogásos reggelit, 4 fogásos tizenkétórát és 6 fogásos esti 7 órai ebédet adnak s még ráadásul biztosítják az ingyen fürdőt és külön fürdőkabin használatát is.

Ruházkodni alig kell. Majdnem az egész nap a tengerparton a fürdőruhában telik el. A reggelit is fürdőköpenyben fogyasztjuk el. A 12 óráshoz és az esti ebédhez alkalmas az utcai ruha is.

Maga a tengerpart valóban remek. Feltehetően menedékes, több mint kilométer távolságra hatolhatni a tengerbe, míg embermagasságyira mélyed. Lágy homok fedi a partot és medret egyaránt. Kicsinyek és nagyok kora reggeltől késő estig lubickolnak sós vízében és süttetik magukat homokban a perzselő nappal — váltogatva.

Le is sült itt mindenki. Az meglehet, hogy szőke emberek is érkeznek ide, elutazni azonban csak barnákat és feketéket láttam. A perzselő nap és tengeri szellő nyomban barnít s ha nem elég óvatos, leégeti az em-

ber bőrét. Az erdélyi bőr nár az első napon megég. Ennek maró fájdalomait lassan gyógyítja a sós tengervíz és a bőrvaselin. En is égett nyakkal, háttal, karral és lábszárral írom e sorokat; de hogy fájdalmaim szűnőben vannak — tanúsítja e hosszú levél.

Fe -- za.

Visszhangok.

Lapunk helyzetéről irt cikkünkre velünk egy sorban küzdő laptársaink igen melegen reflektáltak. Jóleső érzéssel veszünk erről tudomást, mert látjuk, hogy küzdelmünket hivatásosnak ismerték el.

A „*Független Székelység*” ezeket írja:

A vidéki függetlenségi sajtó.

Szomoru aktualitást ad a vidéki függetlenségi sajtó ügyének az „Erdővidéki Hirlap” utóbbi száma. Ezért foglalkozunk vele itt a heti politikai csemények krónikájában.

Hat éve megindult egy sajtóorganum Erdővidéken. A gárda telve a biccióval, munkakedvvel, lelkes, hazafias erővel. Megéri azt, amiért küzd: eszméi diadalát, a függetlenségi párt többségre jutását. És most bejelenti, hogy pár hónap múlva leteszi a tollat. Nincs pártolás, de van szükkeblőség. Sajnos, magyar kultúrkép ez, nemcsak Erdővidéken, hanem a legtöbb helyen. Nemcsak a közönség nem ismeri, nem tudja értékelni a sajtó erejét, hanem intézmények, hatóságok sem. Koncot vetnek annak, aki támadja őket, és mert az *olyan laptól, mely méltatlanul nem támadja meg őket, nem félnek*, tehát egyszerűen nem is támogatják azokat. Kritizálni tudnak, de tisztességes jóindulattal segíteni a hazafias vállalkozáson — nem!

Van laptársunk sorsának egy oka, melyre az nem mutatott rá: az, hogy ebben a megyében példátlan szemérmelenséggel folyik az aknamunka minden ellen, ami a függetlenségi törekvésekkel egyetért. Lap, intézmény, egyén, ha egyszer nem tartozik a megcsontosodott klikk-rendszer érdekörébe, üldöztetésben részesül. Bizonyos *passzív rezisztenciával* igyekeznek az önálló hazafias intézményeket *megbuktatni*, körülöttek a vizet elapasztani! Így van ez Erdővidéken is. — Van az „Erdővidéki Hirlap”-nak egy erős támasza, aki önmegtadó jóakarattal hirdette a békét. És mivel fizet nekik a klikk? Azzal, hogy gunyos kacaj között elapasztja a vizet a lapjától. Lehet, hogy nem közvetlenül, de közvetve csak a klikk ennek a mestere. — Ezért kellett az „Erdővidéki Hirlap”-nak arra ébredni, hogy hazafias, tisztességes munkájának jutalma a lap megszüntetése lesz.

Igaza van ennek a lapnak: van egy sötét irányzat, mely nemzeti lenyűgözésünk fentartására állandóan készenlétben áll; amely az alkalmat lesve-lesli, amelynek *titkos pénzalapjai* ma is a fővárosi és vidéki lapok legtöbbszörének kiapadhatatlan forrásai.

Ennek az irányzatnak a személyeskedő klikkérdeket szolgáló lapjai élnek könnyen, a hazafias lapok pedig kevés kivétellel küzdenek. A kormány egy része függetlenségi, — de azért tervszerűen mellőzve vannak még a törvényes, szinte köteles támogatásnál is.

Azt mondják: a fő a béke, a minden áron való béke... Lehet, de *nem lesz ezért egy kissé nagy ár az, hogyha egy-egy megye a régi korrupt klikk uralomba süllyed vissza?* Vagy talán a *függetlenségi zászló lehanyatlása* ennek a békének a célja?

óriási földterület kopár, kiperzsel pusztaság. Fűnek nyoma sincs. S ha beszédbe elegyedünk a fuvarossal, az ujfalusi gazdával, keserű panasz annak minden szava. Hatvan holdas birtokon nem termett annyi gabonája sem, hogy vetőmagra való maradjon. Mostoha termés, száraz esztendő, teljes nyomorba dönti őket és mellékkeresetre itt nincs alkalma. Erdő, ipartelep nem segíti ki.

Milyen más tehát mégis a mi otthonunk. Üde zöld kaszálék, erőteljes vetések, lombos erdők, s ha mostoha volt is a gazdasági év, behozza a hiányt a téli kereset, a fuvarozás, az erdő, vagy a kőszállítás. S mégis mi panaszkodunk, mi megyünk székelykérdésben keseregni az Alföldre!

Ugy éreztük, hogy okulni jöttünk ide és szertelen kívánságainkat, követeléseinket az igazsághoz mérsékelni.

Mert mindhiába: nehéz a magyar ember sorsa a székely hegyek között úgy, mint az Alföld tengersík vidékén.

A hortobágyi ebéd összeforrasztotta azután ismét a magyart, a székelyt a testvéri szeretetben, lelkes hangulatban. Különösen amikor Rác Károly is beleszólt a kongresszusba a maga módja szerint. Ez azután

kipótolta, amit a délibáb álmodott. Ő a magyar nóták tündéri világát vonta körénk, daliás hősökkel, délceg ifjú párokkal s aki az élet de'én áthaladott már, az az édes, a sejtelmes ifjuságot álmodta a mosolygó szemű ideálokkal és éjlürtü édes fejecskéikkel. És Rác Károly csinálta ezt a varázslatos hangulatot, ezt a lelki délibábot azzal, hogy olyan édesen huzta: „Gyere velem akáclobos falumba...”

Igazuk volt a debrecenieknek: a hortobágyi kirándulás egy igazi magyar város testvéri öl lése volt és ezt felejtetni nem lehet, nem szabad! Meg is örizzük kedves emlékünknél.

Hoffmann Géza.

GONDOLATOK.

Némely embert ellenségei tesznek híressé.

A tömeg legjobban szidja a tegnapi bálványt.

A kacérság a szerelem előcsatározása.

A mosoly — erő; a könny — gyengeség.

A „Székely Hírlap“ pedig így vélekedik:

Az „Erdővidéki Hírlap“ dolga. Őszinte sajnálattal olvastuk, hogy az „Erdővidéki Hírlap“, mely az Erdővidék régi szerkesztőségét vonta maga köré, az anyagi források hiánya miatt az év végével meg fog szünni. Annyira önzetlenül és lelkesen szolgálta az Erdővidék érdekeit hat éven át, miszerint alig gondoljuk az erdővidéki székelységet annyira méltánytalannak, hogy ne támogatón továbbra is a függetlenségi sajtó e kiváló vidéki organumát. A szerkesztőség dr. Ferency Géza képviselővel az élén, mindent megtett, hogy a székelység érdekeit szolgálja, tehát a közönség is becsülje meg és tartsa fenn a lapot.

Uj pénz.

A tizforintosok alkonya.

Az Osztrák—Magyar Bank 1901. szeptember 2-iki hirdetésményével bevont, 1880. május 1. kelettel ellátott „Tizforint“-os o. é. bankjegyeit, amelyeket a bank főintézetei és fiókjai ezidő szerint még becserélnek, ez évi augusztus 31. után sem beváltásra, sem becserélésre el nem fogadják és e nap után a banknak az említett bankjegyekkel szemben való minden kötelezettsége megszűnik.

A változás, a folytonos metamorfózis örök és nagy jelentősége minden dolognak, amelyet ismerünk. Forma és tartalom külsőség és jelentőség és érték: folytonosan változnak az életben. Ami ma értékes, azt a világ nagy értéktörszdején holnap nagy értéktelenítés érheti. Minden és folyton átalakul, változik. Ez az élet. Augusztus harmincegyediké jelenti az utolsó ítélet napját a régi, voltaképpen rég Istemben boldogult tizforintos bankok életében. E napon elveszítik azt az értéket, amellyel kikerültek e világba és nem jelentenek többet, mint más hasonló nagyarányu papiros.

„Gyakorlati“ fontossága ennek csak annyiban van, amennyiben, ha a közönség a még nála levő tizforintosokat nem váltja be idejében, ezzel magának kárt okoz. Tehát ne tessék több ilyen pénzt elfogadni, — amugy se igen adnak, — akinek pedig van, váltsa be. A változtatáshoz pedig mit szóljunk? Ugy általában nem óvatos és nem célszerű az ily pénz változtatása. A tizforintos kis pénz, de igen sok embernek nagy pénz. Ez képviseli a pénz nemek között a polgári középosztályt. Csak óvatosan szabad vele bánni. Gyakori változtatása, fölcserélése sok veszélyt rejt magában. Most azonban muszáj volt. Egyszer csak meg kell halni a forintnak igazán is, ha jog szerint régen meghalt. De hagyjuk el az efölött való glosszálást és sirassuk meg a kedves bankó elköltözését. Gyászunk önzetlen lesz; sem a réggel, sem az ujjal nem állottunk puszipajtásában és nem vádolhatunk azzal sem, hogy olyasvalakit siratunk meg, aki gyakran fordult meg zsebünkben, vagy jó ismerősünk volt. Fájdalunk, ismétlem, teljesen önzetlen!

Szeptember elsején sok ezer tizforintosok égettettek el és füstjük sok nyomorúságok hívívője gyanánt emelkedik az ég felé. Minden egyes tizforintos emberek és életek, szenvedések és örömek, gyalázatosságok és nemes nagyságok hordozásában vett részt. A sok, mulató és sápadtan szomorú kéz, kapzsi és pazarló, csontosan szilárd és idegesen reszkető, kérges és parfümös, henyélő

és dolgos, munkás és uri, bánatot okozó és jólétet teremtő kéz, amely hozzátapadt emberek életének perceiről mesél, perc eirő amelyekben gyász, léhaság, dorbézolás, szomorúság és öllekezés történt. Egy tizforintos, ha mesélni tudna... Fölkiáltó, vészes szenvedések, piszkos közönségességek, gyalázatosságok, ravaszságok, gáncsvetések él ajándékozó örömek, — minden érzésről szólni tudna. Hiszen mindenütt ott volt, ahol öröm és hol szomorúság él. Szeptember elsején sok ezer tizforintosok, emberek és életek hordozói égnek el máglyahalálban és viszik föl a magasba nyomorúságok lehelletét. Ezek már szaturálva vannak minden szenvedéssel Papiros testük többet hordani nem tud. Ők elégnék és jönnek új hordozói földi nyomorúságoknak.

H I R E K

— **Államsegély.** A földmivélsügyi miniszter a korábban engedélyezett 16667 kor. államsegélyt a köpeczi és miklósvári szövetkezeteknek engedte át, hogy ebből a közönségben gabonarakart és gazda-otthont létesítsen. Ez az összeg tudvalevőleg az erdővidéki szövetkezeteknek volt engedélyezve, hogy közös vezetéssel Ágostonfalván gabonarakart építsenek, de azt a féltékenység és a huza-vona miatt felépíteni eddig nem lehetett. Inter litigentes — a köpecziek jártak a legjobban.

— **Háromszék megyében levéltárba deponálták az 1848-at.** Kissé különösen hangzik és meg is döbbennek, akik szeretik a vármegyét 48-asnak tudni, de tényleg megtörtént, hogy a legutolsó közigazgatási bizottsági ülésen az elnöklő főispán a tárgysorozat rendjén „1848“-at jelezve, erre az előadó előterjeszti — hogy „irattárba tétesék“ az 1849 — dettó. A bizottsági tagok felütik fejüket s a 48-asok rosszat sejtnek, mire a tiszteletbeli főjegyző megnyugtatta a tiltakozni készülőket. Az irattárba helyezett 1848 és 1849 ugyanis nem politikai numerus és tartalom, hanem akta, a múlt ülések jegyzőkönyve.

— **Nagy idők tanuja,** Id. Barabás Pál, 48-as honvéd, Barabás Mihály sepsiszentgyörgyi adóhivatali ellenőr édes atyja, 80 éves korában Lisznyón elhunyt.

— **Háromszék vármegye közigazgatási bizottságának ülése.** Az augusztus havi közigazgatási bizottsági ülést a helyettes előadók teszik jellegzetessé. Szabadságon az alispán, a pénzügyigazgató, az árvaszéki elnök, az erdőfe ügyelő. E töme es szabadságolás a tárgysorozaton is nyomot hagyott, miután a legszürkébb ügyek kerültek szőnyegre. Az alispán betérjeszti a közigazgatási bizottság első félévéről készített jelentését, amelyben többek között sürgeti a nagyajtai kir. adóhivatal felállítását; sürgeti továbbá a kézdi, sepsi és orbai járásokban épülő telefonhálózat kiterjesztését a többi járásokra is és sürgeti az új törvényszéki épület, meg a fognáz felépítését. Az alispáni jelentésnél az elnöklő alispán felhívja a bizottság figyelmét a sepsiszentgyörgyi állomás türhatalan állapotaira s ajánlja, hogy a bizottság tegyen fölterjesztést a miniszterhez a torgalmas állomás sürgős és eelszerű kiépítése, átalakítása érdekében. Ezt az indítványt tulajdonképpen a sepsiszentgyörgyi bizottsági tag uraknak kellett volna előterjeszteniük, de az idevalók szeme már annyira beleszokott a nyomorúságos állapo-

tokba, hogy minékünk már minden jó. A főispán ur szemé még látja a hiányokat. A bizottság természetesen egyhangu határozattal magáévá tette az indítványt, csupán Kovács János biz. tag felszóla'ására kiegészítette azt azzal, hogy a nyomorúságos állapotok hasonlóképpen Kézdivásárhelyen is megvannak s így annak az érdekében is írjon fel a vármegye közönsége.

— **Örökös kerestetik.** Meghalt Konstantinápolyban egy Nagy Teréz nevű, állítólag kézdivásárhelyi származású asszony, maga után mintegy 50—60.000 ezer korona értékű vagyont hagyva. Most a konstantinápolyi osztrák-magyar konzulátus leiratban értesíti Kézdivásárhely tanácsát a nagy örökségről s kutatja az örökösöket. Akik magukat örökösöknek tartják, jelentkezzenek.

— **Vasárnapi mulatságok.** A vármegyei szabályrendelet előírja, hogy vasárnap délutánoként a korcsomák zárva tartassanak. De nincs olyan rendelet, amelyet betartásának és a nyitva hagyott ajtón régi állapotba vissza ne helyeznék. A korcsomák zárva vannak, de az italozás talán még vigabban folyik, mint annakelőtte. Legalább ezt tanusítják azok a véres verekedések, melyek azóta a vasárnapokat csakugyan piros betűs napokká avatták. Különösen Köpeczen zajos az élet. A bánya alföldi kubikus-munkásai heti keresményök nagy részét ilyenkor folyósítják s miután magyar virtus a verekedés, természetesen a köpeczi legényekkel a háboruskodás sem marad el. Az elmúlt vasárnap is valóságos irtóháboruba fogtak a legények, rémületbe ejtve a békés lakosságot. Ezek a türhatalan garázdálkodások arra indítanak, hogy a vagyon- és közbiztonság nevében a községi előjáróságoktól és a politikai hatóságoktól a következőket: Csődben van-e a közbiztonság? Van-e hatalma, ereje, és akarata az arra hivatott fórumnak, hogy a rendet, a közbiztonságot csakugyan megoltalmazza? Van-e eszköz és ugyancsak akarata, hogy a falu garázda legényei méltó büntetésüket megkapják és verívó kedvökben türtőztessenek? A szabályrendelet ilyen frívól kijátszásának van-e megtorló eszköze és ha van, kin mult az, hogy eddig azt figyelembe nem vették. Ezt tudni szükséges, mert a vagyon- és életbiztonság érdekében oda kell jutnunk, hogy *egyénenként és családonként gondoskodjunk az önvédelemről*, miután szép csendesen belejutunk az anarchiába. Ajánljuk az alispán úr figyelmébe ezeket az állpotokat és amíg nem késő, kérve-kérjük, hogy a sokszor kért csendőrséget Köpeczre, mint olyan helyre, ahol sok az idegen elem, nagy az anarkisztikus hajlam, eszközölje ki, vagy legalább a baróti szakaszt erősíttesse meg, hogy legalább a munkás fizetések napjára és eldorbézolásának idejére jusson őrzőjárat Köpeczre. Ha azt a kannibáli orditozást és vad verekedést csak egyszer átszenvednék, akár az alispán úr, akár a főszolgabíró úr, bizonyosan első feladatuknak ismernék ezt az anomáliát megszüntetni, amelyben egy bánya telep minden oltalom és rendőri felügyelet nélkül áll.

— **Erdőégés.** A kovásznai „Felső sugó“ nevű erdőben nagy tűz volt. A tűz három kovásznai lakos gondatlanságából támadt. Gócs Imre, Dancs Imre és Szabó János az erdő mellett tüzet raktak, hogy ebédjük elkészítsék s nem oltották el a tüzet, mikor munkába állottak és ebből támadt a nagy erdőégés. Klein Sámuel brassói fakereskedő a tűz következtében tetemes kárt szenvedett

— **Az előpataki gyógyvendégek névsora.** Vettük E'ópatak fürdő vendégeinek 6. számú kimutatását, amelyből kitűnik, hogy f. hó 6-ig összesen 1203 vendég látogatta e fürdőt; és pedig július 22-óta a következők: Berkó Adolf kereskedő, Fogaras. Gajka Istvánné kereskedő neje, Temesvár. Profira Damalidi magánzó, Bukarest. Dr. Bod László ügyvéd, Bányfűhunyad. Somodi Dénes bádogos, Héjjasfalva. Vasile Stefan iparos, Ploiesti. Mathilda Goldsláger kereskedő neje, Craiva. Jakab Antal főgimn. tanár, Csiksomlyó. Lovag dr. Fejér Antal ügyvéd, Csikszeređa. Alecsandrescu Al. D., ügyvéd, Bukarest. Dr. J. Constantasa orvos, Bukarest. Max. I. Weich kereskedő, Bukarest. Kellner Mihály községi jegyző. Garat. Viktor von Heldenberg tanár, Nagyszeben. Gotthard János polgármester, Székelyudvarhely. Gotthard Gotthard Ferenc joghallgató, Székelyudvarhely. Özv. Nagy Jánosné birtokos, Szárazajta. Caroiine Pormonter birtokos, Bukarest. Dr. Papp József ügyvéd, Kolozsvár. Grünfeld Mártonné kereskedő neje, Nagyszeben. Anna Fallschessel birtokos. Schönfeld László főszolgabíró, Facset. Kath. Kellner, birtokos. Rosa Pinat magánzó, Bukarest. Anna Schochmann magánzó, Bukarest. Kolesch György közs. jegyző, Meze. Dr. Böhm Vilmos bánya főorvos, Brád. Özv. Fein Lázárné magánzó, Makó. Bordeaux Géza zeneisk. tanár, Kecskemét. A. J. Campanescu hírlapíró, Bukarest. Gidófalvy István és leánya nyug. min. tanácsos, Kolozsvár. Mayer József neje és sógora csendőrszázados, Dés. Huszár Zoltán f. tanár, Budapest. Zinny Ferenc kereskedő, Sz. Udvarhely. Anna Mooser gyáros neje, Brassó. J. Levy hivatalnok, Bukarest. Kováts Kálmán házberlő, Kolozsvár. Pietsch Sándor határszéli rendőrkapitány, Pozsony. Justina Mircea lelkész neje, Kőhalom. Bukura Josif birtokos Kőhalom. Papp Albert áll. tanító, Marosbogat. Somogyi István alispán, Segesvár. Nagy Lajos földbirt., Csikszögöd. Dr. Páll Gyula joggyakornok, Csikszögöd. Özv. Teitelbaum Betti magánzó, Déva. Gábor Viktoria Nagy szeben. J. Grünberg szabó, Bukarest. Csapoi dr. Réz Béla és neje ügyvéd, Kézdivásárhely. M. Sonnenschein szabó, Bukarest. Fridrich Dezső és neje gépgyáros, Temesvár. Dajbukát Jakab m. számvevő, Csikszeređa, Varga László mérnök, Miskolcz. J. Bereovici hivatalnok, Bukarest. Andreas Dück tanító, Vidombák. Polyáni Boldizsár Andrásné csendőrszázados neje, Eperjes. Löwy Marcus magánzó, Bukarest. Kossak Anna birtokos, Ugra. Hermann Marcus magánzó, Bukarest. Laurenc Somer kereskedő, Sárkány. Partos Mór kereskedő, Pelsőcz. Dr. Partos Henrik orvos, Erzsébetfalva. Panner Manó kereskedő, Erzsébetfalva. Szász Józsefné nyug. alispán neje, Nagyenyed. Stoján Vazulné lelkész neje Ecsed, Herja T. Emil g. kel. lelkész, Pálos. Smilovits Jakab fakereskedő, Gyimesközéplak. Goldschlag Osias, Brassó. Baumann Mihály közs. jegyző, Alvincz. — Átfutó vendég 76; az ötödik számú névsorban 1006, összesen 1208.

— **Dolgozik a Kultur-Liga.** Tudvalevő, hogy Jorga budapesti egyetemi tanár vette kezébe a haldokló román Kultur-Liga sorsát. Az új kezekben már is élénk működést kezdett kifejteni, — mifelénk. De Romániában, a hol csak 19 százaléka tud írni-olvasni a lakósságnak, a Kultur-Liga nem talál elég teret a közműveltség terjesztésére, avagy talán igen tulságos nagy tere nyílna, azért Románia területén kerül — óvatosan — a komoly munkát s itt nálunk szeretne munkába kezdeni. A legutóbbi közgyűlésen el

is határozták, hogy kiadnak a köznépi politikai felvilágosítására egy könyvet és azt itt Magyarországon fogják kinyomtatni, hogy az elterjeszthetése akadályokba ne ütközzék. Szóval, a Romániában és ellenünk szerkesztett könyveket a bukaresti Kultur-Liga nálunk adja ki, de ugyanakkor a román orvosok és a román politikusok világgá kürtölik, hogy nálunk a sajtó el van nyomva.

— **A román királynő kalandja Predeálon.** A Keleti Értesítő ma hozzánk érkezett száma jelenti: A minap a predeáli magyar vasuti hivatalnokok a román trónörökösne udvari szalonkocsiját nem engedték át a határon azzal az indoklással, hogy a kocsikerekeiben valami hiba van és nem működnek kellőleg. Emiatt a román trónörökösne tovább utazása egy napi halasztást szenvedett. A szalonkocsit szombaton a központból kiküldött magyar és román vasuti főhivatalnokok megvizsgálták és próbatat tettek azzal egész Sinajáig. A vegyes bizottság konstatálta, hogy a kocsinak semmi baja és hogy a kocsik visszatartása indokolatlan volt. A tényállásról jegyzőkönyvet vettek fel.

— **Ezredgyakorlat.** A brassói 34-ik tüzérezred pénteken reggel 6 órakor vonul ki több heti tartózkodásra Felvincz felé, hogy éles töltséssel gyakorlatozzék. Az ezred e hó végéig Felvincz környékén marad, azután Marosvásárhely felé vonul, ahol az erdélyi hadtest több ezrede összgyakorlatot tart. A 34-es tüzérek szeptember hó 24-én jönnek vissza Brassóba.

— **Szabók országos kongresszusa Aradon.** Augusztus 20-án kezdődik az aradi országos szabókongresszus, amely az eddigi magyarországi szabó-kongresszusok között a leglátogatottabbnak ígérkezik. A lezárt jelentkezések során 247 kiküldött jelentkezett a kongresszuson való részvételre, 73 ipartestület és ipari egyesület képviselőiben. Brassóból Rápolthy Sándor és Latzina Viktor szabómesterek mennek Aradra a kongresszusra.

— **Izgatás miatt elítélt román tanító.** Bregyán Flore ujszentannai tanító az ottani vasuti állomáson november 15-én ittas állapotban ilyen kifakadásokat engedett meg magának nagy közönség jelenlétében:

„A pénztárnál jegyet nem kaptam, mert azt románul kértem. A románoknak a pénze jó, csak a nyelve nem. Magyar kormány az oláhoknak nem jó, azokat csak zsarolja. Adja isten, hogy az oláhok osszák szét Magyarországot, mint hajdan az oroszok Lengyelországot.“

Az állameszme ellen való izgatás címén a tanító urat többek feljelentésére az aradi ügyészség vád alá helyezte és ellene megindította az eljárást. Tegnap tartották meg ügyében a tárgyalást és Bregyán Flore tanítót 14 napi államfogházra ítélték. Bregyán felebbezést jelentett be.

— **A tifusz és a román diákkongresszus.** Ugy látszik, hogy sehogyan sem akar sikerülni az irredentista érzelmű diákság egyetemes kongresszusa, amely mához egy hétre nyílna meg a régi Moldova fővárosában, Jászvásáron. Tavaly a rendezőség azt hitte, hogy a jelszó kiadása után csak úgy fognak tolongani a „határokon-tuli“ román diákok a maszlagosító kongresszusra. Keservesen csalódtak s a szintén Jászvásárba tervezett diákgyűlés csöddöt mondott a megnyitás előtt. Az idén ígérték a jelentkezőknek 75 százalékos kedvezményű vasuti utazást s ingyen elszállásolást, olcsó kosztot, de számításukat Apponyi áthuzta azzal a rende-

tével, mely a hazai tanulóifjúságot eltiltotta a román diákkongresszuson való részvételtől. S most maga a természet is beleszólt a játékba, mert Jászvásáron kiütött a tifusz, a mi valószínűleg el fogja söpörni ismét az egyetemes román diákkongresszust.

— **A nyár és a szenvedő emberiség.** Sok betegre kinzó hatással van a nagy nyári meleg. A nap tropikusán hó sugarai bágyasztó izzadtságot váltanak ki az amugy is elgyengült szervezetből és a betegnek nincs menekülése a kinzó hőség elől, még fürdűhelyen sem. All ez különösen ideg-bajban, gyengeségben, álmatlanságban, csusz, reuma és ischiásban szenvedőkre. Pedig adva van az enyhülés és gyógyulás módja, amely nemcsak hogy ellensúlyozza a hőség kinzó hatását, de biztosan helyreállítja az egészséget. Aki ezt a módot, megakarja ismerni, az olvassa el az „Értekezés a Villamos Gyógy-módról“ című könyvet, melyet kívánatra ingyen és bérmentve, zárt borítékban küld meg mindenkinek az Elektó Vitalizer Orvosi rendelő Intézet, Budapest, Károly-körút 2. félmelet 50 sz.

Legujabb.

Ellenzéki alakulás.

Szemesről jelentik, hogy a községben Bánffy Dezső báró és Eötvös Károly vezetése alatt képviselői értekezlet volt, amelyen az őszi politikai akciót beszélték meg.

Képviselőválasztás Mezőkövesden.

Mezőkövesdről jelentik, hogy ott Majthényi Ádám halálával megüresedett képviselői tisztre egyhangulag Fekete László mezőkövesdi ügyvédet választották meg függetlenségi programmal.

Küldöttségek Szerényinél.

Szerényi József államtitkárnál ma délelőtt két nagy küldöttség tisztelgett.

Az egyik az ipariskolai tanárok küldöttsége, amely az iparostanfolyam létesítését köszönte meg az államtitkárnak, a másik egy rákospalotai polgárokból álló küldöttség, amely a rákospalotai villamos vasut kiépítését kérte.

Szerényi ez utóbbi kérelmet illetőleg kijelentette, hogy a rákospalotai villam-vasut kiépítése érdekében minden lehető meg fog tenni.

Modern öngyilkosság.

Rozsnyóról jelentik: Demkó András rozsnyói lakos gyógyíthatatlan betegsége miatti elkeseredésében dinamitpatront vett a szájába, amelynek kanócat meggyújtotta.

Az utolsó pillanatban mellette termett a felesége, aki a patront kiütötte a halálraszánt ember szájából.

A patron az asszony útése következtében felrobbant és a robbanás leszakította a szerencsétlen nő egyik kezét.

Demkó ekkor, akinek semmi baja sem történt, más patront helyezett a szájába, amely a jómódu földesgazda testét darabokra szakgatta.

Letartóztatott kémek.

Aradról jelentik, hogy az aradi várórség letartóztatott két gyanús egyént, akik a várról grafikai felvételeket eszközöltek.

A letartóztatott kémek egyike egy volt szerb főhadnagy, a másik egy aktív török katonatiszt.

Szerkesztői üzenetek.

Egy volt furdóvendég. A következő számban jönni fog. Minden közérdekű dolgot lapunk barátaitól szívesen fogadunk.

Felelős szerkesztő: **Hoffmann Géza.**

Laptulajdonos:

Az Erdővidéki Hírlap szerkesztő-bizottsága.

Hirdetmény.

A bölöni református egyház folyó évi augusztus hó 22-én délután 1 órakor nyilvános árlejtést tart, melyen ez évben építendő toronynak összes munkalatait fogja kiadni. Követ kivéve, mindenféle anyagot vállalkozónak kell adni.

A tervrajz és költségvetés bármikor megtekinthető Bölönben, a református papi hivatalban.

A kikiáltási összeg **4929 korona**, mely összegnek 5%-a, mint bánatpénz az árlejtésen résztvenni szándékozók által, az árlejtés megkezdése előtt, készpénzben, illetve a presbyterium által elfogadható értékpapirban leteendő.

Utóajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A torony ez évben föld alá építendő de a letakarítás, illetve vakolási munkálat jövő 1910. évre is maradhat.

Egyéb felvilágosítással szolgál a bölöni ref. papi hivatal.

Bölönben, 1909. aug. hó 2-án.

A presbyterium.

Tölgy- és bükkfa eladási hirdetmény

A felsőrákosi volt urbéres közbirtokosság Felsőrákos község határán — Ágostonfalva vasuti állomás közelében fekvő erdőjében 69711.—1908. szám F. M. rendelettel és 2471.—1908. sz. közg. erd. bizottsági végzéssel engedélyezett s kijelölt rendkívüli felhasználatot, mely előzetes becslés szerint mintegy 1140 m³. tölgy rönköt, 956 m³. tölgy épületfát, 6933 m³. bükk műfát, 2920 m³. bükk épületi- és eszközfát, 20543 m³. bükk tűzifát és 1829 m³. tölgy tűzifát teszen ki, folyó évi **augusztus hó 28-án** délelőtt 10 órakor Felsőrákoson a község házában szabályszerű írásbeli zárt ajánlatokkal összekötött nyilvános szóbeli árverésen a kikiáltási áron felül a legtöbbet ígérőnek tővön, az erdőben eladja.

Kikiáltási ár: 87938 korona.

Bánatpénz 10%.

Utóajánlatok nem fogadtnak el. Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a vargyasi m. kir. írásbeli erdőgondnokságnál és alólirottnál megtekinthetők.

Felsőrákos, 1909. július 23-án.

Biró Mózes,
erdőbirt. elnök.

Árverési hirdetmény.

1. Erdőfüle erdőbirtokosság tulajdonát képező 2600 katasztr hold erdő és legelő területet.

2. Erdőfüle község szántó és kaszáló határainak vadászati jogaik hat egymás után lejáráó évekre külön külön nyílt árverésen haszonbérbe adatik 1909. év **augusztus hó 14 ikén** Erdőfüle község házában reggel 8 órakor.

Erdőfüle, 1909. évi július hó 27.

Boda Pál,

k. biró és erdőbirt. elnök.

KAPHATÓK jutányos árak és feltételek mellett — részletfizetésre is — elsőrangú gyártmányu minden fajta varrógépek, kerékpárok, fa- és vasbutórok, képek, tükrök, inga és zsebórák aranyemű szalon-gárnitúrák, divánok, matracok, fali- és futószőnyegek, paplanok, mindenfajta vásznak, köntöskelmék kész férfi- és fiuruhák, esetleg, mérték után is készítenek. Nagy választék nemzeti zászlókban.

Szóllósy Zs.

Brassó, Kapu-utca 69

Ügynökök megfelelő fizetés mellett felvétetnek.

Pollitzer Sérvambulatorium

NYILVÁNOS ORVOSI RENDELŐ-INTÉZET

sérvbajosok, ferdennöttek és amputáltak részére

Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 8., félemelet.

Az intézet szakorvosa bárkinék teljesen *díjtalanul* rendelkezésére áll. Az orvosi vizsgálat igénybevétele vásárlásra nem kötelez.

Orvosi ellenőrzés!

Mérsékelt árak!

Egyéni speciális kezelés!

Szabadalmazott sérvköttők, már 5 Koronától fölfelé.

Vidéki megrendelések az intézet szakorvosa által lelkiismeretesen felülvizsgálatnak s pontosan és legnagyobb titoktartás mellett eszközöltetnek.

—o HYGIENIKUS CIKKEK o—

a legfinomabb minőségekben, orvosilag ajánlva és sterilizálva. Feltétlenül megbízhatóak. Tucatanként 2—16 Koronáig.

Ugyanott most jelent meg: „Az ember egészsége” című orvosi mű, mely kizárólag a sérvbajjal, annak ellenszereivel és kezelésével foglalkozik. E munkát bárkinék díjtalanul és zárt borítékban küldi meg az intézet igazgatósága.

Tanonc

megfelelő iskolai képzettséggel felvétetik

Lőrincz Mózes,

vas, fűszer és vegyesáru üzletében Baróton.

Az Erdővidéki anyaegylet Köpecen

vasöntődéje részére

ÓCSKA VASRA

ajánlatokat kér.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványviz

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizár, idült gyo-

morhaj ellen

Borszéki-főkut, ásvizek királya,

köszvény ellen.

Borszéki Kossuth, vérszegén-

ség ellen

Bodoki Matild, alkális savanyu-

viz.

Baross, vesebaj ellen

Borhegyi, húgyhajtó

Boholti, üdítő viz

Előpataki, sárgaság ellen

Felsőrákosi Mária, légsőhurut

ellen

Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő

Kászton-főkut (Salutaris) és jó

lithium tartalmu.

Répáti, égvényes ásványviz

Székely-Selters, idült gyo-

morhaj ellen

Sztojkal, cukorbetegség

ellen

Kérdezze meg az orvosát

és megtudja, hogy a

természetes ásványviz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

GRAMOFONOK

-- MIG A KÉSZLET TART --
MINDEN ELFOGADHATÓ ÁRBAN

KIÁRUSITTATNAK,

A RAKTÁRON LEVŐ ÖSSZES NAGY

LEMEZEK

DARABONKÉNT 3 KORONÁÉRT
----- ELADATNAK A -----

BRASSÓI LAPOK KÖNYVKERES-
- KEDÉSÉBEN -

-- BRASSÓ, KAPU-UTCA 64. --

ELŐPATAK

gyógyfürdő

kiváló jó eredménnyel használható a gyomor-, vese-, hólyag- és méh hurutos bántalmainál, máj- és lépbajoknál köszvény és csúszás, alatti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségeknek.

A nagyhirű előpataki gyógyvizek orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt feltalálható kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg hidegfürdők, vizgyógyintézeti kezelés, massage, svédorna, diätikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat fel.

Fürdő-idény: május 15-től szeptember 15-ig. Vasuti állomás Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan illendő olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos. Az elő- és utóidényben (május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól szeptember 15-ig a gyógy- és zenedíjnak felelőzetendő, lakások 50 százalékkal és ellátás is sokkal olcsóbb.

Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdús, égvényes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyeszköz háznál is használható és üdítő, kellemes ital, tisztán vagy borral vegyítve nagy kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön egymillió palacknál több kerül forgalomba.

Szétküldési hely: Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.

Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság.

Mindennemű **BUTOR** előnyös feltételek mellett kapható

Fogolyán Endre

ujonnan kibővített butorraktárában

==== **Sepsiszentgyörgyön.** ====

Teljes menyasszonyi kelengyék, vásznak, ágysterítők, függönyök és matrácok.

Zongorák és varrógépek részletfizetésre is!

Saját érdekében

csak **BOHN**-féle

nagykikindai és zombolyai cserepet fogadjon el és utasítson vissza más silány minőségű cserepe, mert

csak a **BOHN**-féle

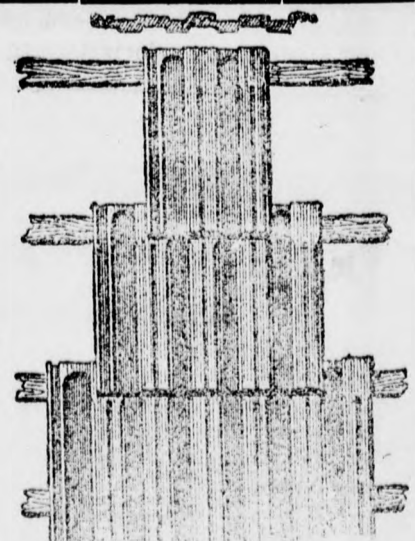
cserep jutányos, szép és szakszerű fedőanyag.

Tessék mintát és árjegyzéket kérni.

BOHN-CSERÉPGYÁR Zombolya.

Bohn kikindai cserepe.

Bohn zombolyai cserepe